

Міністерство охорони здоров'я України
Національна академія медичних наук України
Державна установа «Інститут громадського здоров'я
ім. О.М. Марзєєва НАМН України»

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

**ЗБІРКА ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
НАУКОВО–ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ**
(тринадцяті марзєєвські читання)

Випуск 17

19-20 жовтня 2017 р.

м. Київ 2017

ЕКОСИСТЕМНИЙ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ЗА КЛІЩОВИМИ ІНФЕКЦІЯМИ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Гущук І.В., Сафонов Р.В.*, Драб Р.Р.*

*Науково-дослідний центр «Екології людини та охорони громадського здоров'я»
Національного університету «Острозька академія», м. Острог*

** Державна установа «Рівненський обласний лабораторний центр Міністерства
охорони здоров'я України», м. Рівне*

Кліщові інфекції на території Рівненської області є досить актуальними з точки зору біологічної безпеки, адже екологічні умови Рівненщини сприяють підтриманню їх осередків, в першу чергу внаслідок розвитку та активної життєдіяльності членистоногих-переносників, а постійне антропогенне перетворення навколишнього середовища призводить до змін ареалів кліщових захворювань з трансмісивною передачею.

Моніторинг за кліщовими інфекціями є багатокомпонентною системою, яка включає статистичний, соціально-гігієнічний, екологічний, паразитологічний, серологічний, клінічний та молекулярний фактори. Лише при постійному динамічному спостереженні за вищевказаними чинниками можна, в повній мірі, проаналізувати епідеміологічну ситуацію та розробити ефективні управлінські рішення щодо профілактичних заходів з недопущення поширення інфекцій, що передаються кліщами.

Метою нашого дослідження було здійснення протягом 2004-2016 років епідеміологічного екосистемного моніторингу за особливостями поширення збудників кліщових інфекцій серед членистоногих-переносників, з урахуванням екологічних умов області та постійно зростаючого антропогенного навантаження.

В ході роботи використовувались аналітичні, лабораторно-ентомологічні та польові методи, відповідно до сертифікованих методик.

З 2004р. по 2016р. для вивчення динаміки циркуляції арбовірусів серед членистоногих Рівненської області нами було відібрано і досліджено, на базі лабораторії трансмісивних інфекцій Львівського НДІ епідеміології та гігієни, методом ІФА 14955 зразків іксодових кліщів. При цьому, вдалося виявити антигени цілого ряду арбовірусів в т.ч. кліщового енцефаліту та вперше визначені антигени вірусів Укуніємі, Крим-Конго геморагічної лихоманки, Західного Нілу, Батаї, комплексу Каліфорнійського енцефаліту (Тягіня).

Особливої уваги заслуговує підтвердження циркуляції вірусу кліщового енцефаліту, що особливо насторожує у зв'язку з великою кількістю ензоотичних території у Рівненській області – 16 (69 населених пунктів). Рівень серопозитивності населення області до вірусу кліщового енцефаліту знаходиться в межах 7,5-10,0%, що вказує на високу ендемічну небезпеку.

При ентомологічних спостереженнях встановлені високі показники чисельності іксодових кліщів – від 7,2 до 8,9 на прапоро-кілометр, рання їх активізація (з останньої декади лютого до початку грудня) у зв'язку зі змінами погоднокліматичних умов, що збільшує епідсезон можливої передачі кліщових інфекцій на 2-3 місяці. У зборах домінували кліщі виду *Dermacentor reticulatus* (74,8%), відсоток їх бактеріоформності за роки моніторингу зріс у 4,5 рази. Частка кліщів, одночасно заражених кількома видами вірусів та борелій становить 63%, що значно ускладнює як протікання захворювань, так і зміну їх клініки, складність діагностики та лікування.

Таким чином, на території Рівненської області встановлено і доведено існування ензоотичних територій з трансмісивних кліщових інфекцій, підтримання

яких відбувається, в основному, за рахунок членистоногих-переносників. Відмічається постійна мутація вірусів, що передаються кліщами, їх медикаментозна резистентність і велика агресивна вірулентність. В окремих випадках відсутність трансмісивних кліщових захворювань серед населення на ензоотичних територіях пояснюється відсутністю безпосереднього контакту між переносником і сприйнятливим організмом, а також низькою настороженістю медичного персоналу до даної групи інфекцій.

Дотримання постійного еколого-епідеміологічно-ентомологічного спостереження з оцінкою стану природних факторів та основних компонентів паразитарної системи дозволить визначити першочергові заходи профілактики кліщових інфекцій, що сприятиме забезпеченню епідемічного благополуччя населення на місцевому, регіональному та національному рівнях.

**ДО ПИТАННЯ ПРО МОЖЛИВІ МЕХАНІЗМИ
КАНЦЕРОГЕННОЇ АКТИВНОСТІ ЕЛЕКТРОМАГНІТНИХ
ПОЛІВ НИЗЬКО ЧАСТОТНОГО ДІАПАЗОНУ**
Черниченко І.О., Баленко Н.В., Соверткова Л.С., Литвиченко О.М.

75

3. БІОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

- ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ЕПІДПРОЦЕСУ ТА ЕПІД-
МОНІТОРИНГУ ЗА ІКСОДОВИМ КЛІЩОВИМ БОРЕЛІОЗОМ
У ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ** 77
*Гончаренко В.І., Біломеря Т.А., Шишова Г.А., Іванов О.О.,
Медведева О.М.*
- ЕКОСИСТЕМНИЙ ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ЗА
КЛІЩОВИМИ ІНФЕКЦІЯМИ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ** 79
Гуцук І.В., Сафонов Р.В., Драб Р.Р.
- СТРУКТУРА ЗАХВОРЮВАНОСТІ ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ
НА ДЕЯКІ КЛАСИ ХВОРОБ У СІЛЬСЬКИХ ТАКСОНАХ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ** 81
Григоренко Л.В., Дзяк М.В., Потичкін К.В.
- АКТУАЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНИХ
ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТОКСОКАРОЗУ** 83
Дралдва О.А., Усачова О.В.
- РЕЗУЛЬТАТИ ЕПІДЕМІОЛОГІЧЕСКОГО НАДЗОРА ЗА
ОСТРЫМИ КИШЕЧНЫМИ ІНФЕКЦІЯМИ НА ТЕРРИТОРИИ
Г.СЛАВЯНСКА ЗА ПЕРІОД 2006-2016г.г.** 85
Шишова Г.А., Мазанкова Л.Г., Моховик С.В., Василенко Л.А.
- ОСОБЕННОСТИ РАСПРОСТРАНЕНИЯ ТУБЕРКУЛЕЗА
В ХАРЬКОВСКОЙ ОБЛАСТИ УКРАИНЫ** 88
Макарова В.И., Гуйван И.В.
- РЕЗУЛЬТАТИ ІМУНОДІАГНОСТИКИ У ДІТЕЙ З РІЗНИМ
СТУПЕНЕМ АКТИВНОСТІ ТУБЕРКУЛЬОЗНОГО ПРОЦЕСУ** 90
*Садловська М.А., Білогорцева О.І., Шехтер І.С., Стеблина В.Є.,
Юрченко О.С.*
- ОСОБЛИВОСТІ ІМУНОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДІ НА
СПЕЦИФІЧНІ АНТИГЕНИ У ДІТЕЙ З РАННІМ ПЕРІОДОМ
ПЕРВИННОЇ ТУБЕРКУЛЬОЗНОЇ ІНФЕКЦІЇ** 92
*Доценко Я. І., Білогорцева О. І., Мотрич І. В., Копосова І. В.,
Шатунова В. А.*